Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Financiën
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Amsterdam, 7 oktober 2026

Betreft: Het commissiedebat Hersteloperatie Kinderopvangtoeslag van 14 oktober 2026

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Financiën,

Op 14 oktober a.s. vindt het commissiedebat Hersteloperatie kinderopvangtoeslag plaats. Met het oog hierop doen wij, de lokale kinderombudsmannen van de grote steden, de volgende oproep:

Benut de hardheidsclausule op grond van de Wet Studiefinanciering 2000 voor kinderen van ouders die gedupeerd zijn door het kinderopvangtoeslagschandaal met hoge studieschulden.

Dit doen wij in aansluiting op ons rapport "Het is niet jouw (studie)schuld!" van 5 februari 2026, het positon paper[1] dat daarop volgde, alsmede de zorgenbrief[2] van 30 juni 2026. Het gaat om een afgebakende groep jongeren die niet werd en niet wordt erkend als zelfstandig slachtoffer van het schandaal. Dat is op z'n minst opmerkelijk te noemen omdat deze jongeren aantoonbaar óók zijn gedupeerd door het falend handelen van de overheid. Hun toekomstperspectief staat onder druk, onder meer omdat zij met enorme lasten zitten. Zij hebben het gevoel dat zij met hun (DUO)-probleem als een hete aardappel van de ene instantie naar de andere worden doorgeschoven. Hier komt bij dat niet alleen de gedupeerde jongeren vastlopen en behoefte hebben aan duidelijkheid. Ook uitvoeringsinstanties zelf ervaren die onduidelijkheid en verwijzen naar elkaar. Zij willen een jongere met hoge DUO-schulden wel verder helpen, maar weten niet altijd hoe. De geldende regels en procedures waar naar wordt verwezen, bieden namelijk in veel gevallen geen oplossing voor deze specifieke groep. In plaats van dat er wordt gewerkt aan een proces van herstel, wordt er vooral gekeken naar procedures en regelgeving. Hierbij wordt vergeten dat de overheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor het herstelproces van de gedupeerde jongeren.[3] Willen we deze jongeren echt helpen? Dan vraagt dat meer dan nu geboden wordt.

Wij vragen u daarom de staatssecretaris van Financiën (herstel en toeslagen) op te roepen een beleidskader vast te stellen voor de toepassing van de hardheidsclausule in de Wet studiefinanciering

[1] Dit position paper is opgesteld ten behoeve van het commissiedebat Hersteloperatie Kinderopvangtoeslag van 19 maart 2026.
[2] Deze brief is ondertekend door de Inspectie belastingen, toeslagen en douane (IBTD), de vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG), het Onafhankelijk Jongerenpanel en vijf lokale kinderombudsmannen.
[3] Zie ook het rapport van de Nationale ombudsman, Herstel bieden: een vak apart. Een vergelijkend onderzoek naar tien hersteltrajecten, 24 oktober 2023.

2000 (hierna: Wsf 2000) op de afgebakende groep van gedupeerde jongeren. De wettelijke mogelijkheid om in bijzondere gevallen af te wijken bestaat al. Wat ontbreekt is een duidelijk beleidskader waarbinnen DUO die ruimte voor de gedupeerde jongeren daadwerkelijk kan benutten. Wij lichten onze oproep om voornoemd beleidskader vast te stellen in deze brief nader toe.

Eerder genoemde oplossingsrichtingen om gedupeerde jongeren te ondersteunen zijn onvoldoende
Wij zien en waarderen dat de staatssecretaris zoekt naar oplossingsrichtingen om kinderen van gedupeerde ouders te ondersteunen. Zo hebben kinderen en jongeren een beroep kunnen doen op de Kindregeling.[4] Ook kunnen zij sinds november 2025 via een uniform forfaitair schadekader, compensatie krijgen van hun schade. Dit loopt via het aanvullende schadetraject van hun ouders. Onder voorwaarden kunnen studieschulden hierin worden meegenomen. In onze brief van 30 juni jl. hebben wij betoogd dat deze aanpak om meerdere redenen niet werkt. Onder meer omdat niet alle ouders de route van het aanvullende schadetraject volgen, waardoor de studieschulden van hun kinderen ook niet worden meegenomen. Als de ouders de route wél volgen zien we dat die routes in de praktijk niet aansluiten op de situatie van veel jongeren. Voorts is er de Aanpak Intensieve Ondersteuning. Wij zien dat die aanpak ook onvoldoende soelaas biedt. Want er is geen aanvullend aanbod of budget en is alleen bedoeld voor jongeren die vastlopen op meer leefgebieden. Kortom, ondanks de verschillende regelingen lopen ‘onze’ jongeren vast.

Ook maatwerkoplossingen door DUO helpen niet
De staatssecretaris verwijst voorts naar maatwerk door DUO voor jongeren met een studielening die tegen financiële problemen aanlopen bij het terugbetalen van die lening of die tegen onvoorziene omstandigheden aanlopen tijdens hun studie. Dit maatwerk is van toepassing op álle jongeren met studieschulden. Bij het bieden van maatwerk wordt er gekeken naar uitzonderlijke situaties, maar het feit of een jongere een kind is van een gedupeerde ouders is geen specifiek criterium.[5]

DUO kent verschillende mogelijkheden voor het toepassen van maatwerk. Zo kunnen jongeren in aanmerking komen voor een vorm van de ‘voorziening prestatiebeurs’.[6] De aanvraag moet via de studentendecaan of studiebegeleider lopen. Die beoordeelt of sprake is van een bijzondere omstandigheid die heeft geleid tot studievertraging of tot het niet (kunnen) behalen van het diploma. Dat levert in de praktijk problemen op als een jongere is afgestudeerd. Daarnaast krijgen gedupeerde jongeren die een beroep doen op het maatwerk door DUO steevast te horen dat de status van gedupeerd kind op zichzelf geen medische omstandigheid is. Alleen als aangetoond kan worden dat het schandaal heeft geleid tot een afzonderlijke medische omstandigheid waardoor studievertraging is ontstaan, kan de situatie als zodanig worden beoordeeld. In dit kader wijzen wij ook op de voortgangsrapportage Hersteloperatie Toelagen van januari-juni 2026 (23e VGR) waarin staat vermeld dat er naar aanleiding van de motie Ergin en Dijk[7] is verkend wat eventuele mogelijkheden zijn voor een andere werkwijze als het gaat om de omzetting van de prestatiebeurs bij DUO naar een gift. Geconcludeerd werd echter dat de lopende maatregelen de maximale mogelijkheden benutten binnen bestaande wet- en regelgeving.

Hardheidsclausule biedt ruimte die nu onvoldoende wordt benut
DUO heeft gekeken welk maatwerk kan worden geboden op basis van de eigen werkprocessen. Daarbij spelen wettelijke bepalingen een rol. De Wsf 2000 stelt voorwaarden aan onder meer de verlenging van de diplomatermijn en de prestatiebeurs. Tegelijkertijd bevat de wet een hardheidsclausule die ruimte biedt om in bijzondere gevallen van wettelijke bepalingen af te wijken.

[4] In de praktijk zijn de uitgekeerde bedragen volstrekt onvoldoende om de hoge DUO-schulden te dekken.
[5] Zie beantwoording schriftelijke vragen Dijk (SP) inzake DUO-schulden van getroffen kinderen, 26 maart 2025.
[6] Wie langer dan vier jaar heeft gestudeerd kan door onvoorziene (medische) omstandigheden aanspraak maken op een voorziening zoals het verlengen van de prestatiebeurs met een jaar; het omzetten van de prestatiebeurs in een gift; het opnieuw aanspraak mogen maken op studiefinanciering en het overgaan tot een verlenging van de diplomatermijn.
[7] Kamerstuk II, 2025/26, 36 708, nr. 86

In de uitvoeringspraktijk blijkt de drempel voor toepassing daarvan echter hoog. Voor de specifieke en afgebakende groep van gedupeerde jongeren biedt de hardheidsclausule ruimte om méér binnen het bestaande wettelijke kader te doen. Daarbij bestaat al een relevant precedent.

Bij de kwijtschelding van publieke schulden van gedupeerde ouders is de **hardheidsclausule** gebruikt om hun studieschulden **generiek** kwijt te schelden.[8] In de betreffende beleidsregel is onderkend dat het kinderopvangtoeslagschandaal een uitzonderlijke situatie betreft waarin ouders zijn geraakt door collectief falen van staatsmachten en daarom **een schone lei** verdienden.[9]

Het voorgaande roept een principiële vraag op. Waarom zou de bijzondere verantwoordelijkheid van de overheid niet mede gelden voor kinderen die als gevolg van datzelfde overheidsfalen keuzes hebben moeten maken die tot studieschulden en/of problemen tijdens hun studie hebben geleid? Dat zij niet als zelfstandig gedupeerde zijn erkend doet aan de feitelijke gevolgen voor deze jongeren niet af. Als generieke kwijtschelding voor ouders op grond van de hardheidsclausule mogelijk was, ligt het voor de hand om ten minste te onderzoeken en vast te stellen welke ruimte diezelfde clausule biedt voor individueel maatwerk aan hun kinderen.

Oproep

Voor toepassing van de hardheidsclausule is **geen nieuwe herstelregeling** nodig. Wél de politieke bereidheid voor een evenredige en gerichte toepassing van een reeds bestaande wettelijke mogelijkheid een beleidskader vast te stellen voor de toepassing van de hardheidsclausule in de Wsf 2000.

Gedupeerde jongeren die aantoonbaar financiële of studie-gerelateerde gevolgen hebben ondervonden van hetzelfde overheidsfalen waarvoor hun ouders in de hersteloperatie werden en worden gecompenseerd, ervaren dat de bestaande routes voor hen geen passende oplossingen bieden, alle goede initiatieven en bedoelingen ten spijt. Doen zij een beroep op maatwerk, dan is dat een nieuwe teleurstelling. Toepassing van de hardheidsclausule, zoals hierboven beschreven, kan de gedupeerde jongeren alsnog verder helpen.

Wij vragen u daarom de staatssecretaris op te roepen het traject met de VNG[10] zo snel mogelijk af te ronden én de staatssecretaris van Financiën(herstel en toeslagen) op te roepen een beleidskader vast te stellen voor de toepassing van de hardheidsclausule in de Wet studiefinanciering 2000 op de afgebakende groep van gedupeerde jongeren. Over de wijze waarop dit moet worden vormgegeven, denken wij uiteraard graag mee.

Met vriendelijke groet,

Annemarie Tuzgöl-Broekhoven, Kinderombudsman Metropool Amsterdam Wouter Struijk, Kinderombudsman Rotterdam Rijnmond
Coby van der Kooi, Jeugdombudsman Den Haag
Alma van Bommel, Kinderombudsman Utrechts Ombudsloket
Yvette Nass, Kinderombudsman Nijmegen
Anja Janssen, Jeugdombudsman Groningen

[8] De toepassing van deze hardheidsclausule kwam voort uit een politiek besluit en werd vastgelegd in een beleidsregel van de minister van OCW en de minister BVO&M.
[9] Zie hiervoor inleiding: Staatscourant 2021, 34762 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen
[10] Mede naar aanleiding van de brief van 30 juni 2026 onderzoekt het ministerie van Financiën samen met de VNG aan de hand van concrete casus of de huidige mogelijkheden voldoende en goed navolgbaar zijn voor jongeren zodat hun studieschuld hun toekomstige kansen niet beperkt.